

Т. Х. Уайт

ВЕДНЪЖ И ЗАВИНАГИ КРАЛ

Том 1

♦ МЕЧЪТ В КАМЪКА ♦

♦ КРАЛИЦАТА НА ВЯТЪРА И МРАКА ♦

София, 2018

T. H. White

THE ONCE AND FUTURE KING: 5 Books in two volumes

The Sword in the Stone

The Queen of Air and Darkness

The Ill-Made Knight

The Candle in the Wind

The Book of Merlyn

Всички права запазени. Нито една част от тази книга не може да бъде размножавана или предавана по какъвто и да било начин без изричното съгласие на издателство „Изток-Запад“.

The Sword in the Stone © Estate of T.H.White, 1938

The Queen of Air and Darkness © Estate of T.H.White, 1939

The Ill-Made Knight © Estate of T.H.White, 1940

The Candle in the Wind © Estate of T.H.White, 1958

The Book of Merlyn © Estate of T.H.White, 1977

© Елена Павлова, превод, 2018

© Издателство „Изток-Запад“, 2018

ISBN 978-619-01-0281-6

Т. Х. УАЙТ

ТОМ 1

ВЕДНЪЖ И
ЗАВИНАГИ КРАЛ

МЕЧЪТ В КАМЪКА

КРАЛИЦАТА НА ВЯТЪРА И МРАКА

Превод от английски

Елена Павлова

INCIPIT LIBER PRIMUS¹
МЕЧЪТ В КАМЪКА

¹ Първа, встъпителна част в поема (лат.)

Всички бележки под линия, освен изрично указаните, са на преводача.

*Това не е обикновена страна,
Изградена от води, гори и небе.
Вълшебният остров на Мерлин е тя
и на пътешествие сега ни зове.¹*

1

ВСЕКИ ПОНЕДЕЛНИК, СРЯДА и петък момчетата имаха краснопис и изучаваха *Summulae Logicales*², а през другите делнични дни – органон³, препис и астрология. Гувернантката винаги се оплиташе в изчисленията с астролабията⁴ и когато съвсем оплескаше нещата, си го изкарваше на Жабур с удар по опакото на дланта. Никога не удряше през пръстите Кей, понеже един ден той щеше да стане рицар и господар на имението. А на Жабур му викаха така, защото се римуваше с Артур, което беше и истинското му име. Лично Кей му даде този прякор. Самия Кей не го наричаха другояче, понеже беше твърде знатен за прякори, пък и щеше да изпадне в гневен пристъп, ако някой се опита да му лепне такъв. Гувернантката беше червенокоса и имаше загадъчна рана, която ѝ донесе много престиж – показваше я на всички жени в замъка, на четири очи. Говореше се, че е на задните ѝ части и че била причинена по

¹ „Песен на Пък“ от Ръдиард Киплинг („Пакостникът Пък“, превод Емил Минчев).

² Основен труд на Петър Испански (живял през XIII в.) по аристотелова логика.

³ Система за логично мислене и философско изследване.

⁴ Употребяван до XVIII в. астрономически уред, с който са се определяли координатите на звездите. – Б.р.

невнимание, от седане върху нечия броня по време на пикник. В крайна сметка гувернантката предложи да покаже раната и на сър Ектор, който беше баща на Кей, но после изпадна в истерия и я отпратиха. По-късно стана ясно, че е била прекарала три години в болница за умопобъркани.

Следобед програмата беше: в понеделниците и петъците – боравене с копие и конна езда; във вторниките – соколарство; в средите – фехтовка; в четвъртъците – стрелба с лък, а всяка събота – теория на рицарството, със съответните мерки, които да се използват в различните случаи, терминология на преследването и ловен етикет. Ако сбъркаш някъде при свалянето на пляката или при разфасоването ѝ, например, те премяха върху трупа на мъртвото животно и те пляскаха с плоската страна на меч. Наричаше се „наостряне“. Беше груба закачка, един вид шегичка – като да те избърснат, когато прекрачиш границата. Кей никога не го наостряха, макар често да бъркаше.

Когато се отърваха от гувернантката, сър Ектор заяви:

– В крайна сметка, мътните го взели, не може момчетата да търчат наоколо по цял ден като хулиганчета – тъй де, мътните го взели! Трябва да го получат туй първокласно образование, на тяхната възраст. Когато бях колкото тях, пънех се с всичкия онзи латински и други занятия всяка заран от пет часа. Най-щастливите мигове от живота ми. Дай тука гарафата!

Сър Гръмор Гръмърсъм нощуваше в имението, понеже бе замръкнал подир особено продължително преследване и каза, че на същата възраст го шибали всяка заран, задето ходел да пуска соколи, вместо да учи. Приписа на тази си слабост факта, че така и не бе успял да стигне по-далеч от бъдеще просто на uor¹. На една трета по протежение на лявата страница се намирал, така каза. Смяташе, че страницата била деветдесет и седма. Подаде гарафата.

Сър Ектор каза:

– Добре ли мина днес гонката?

¹ Използвам (лат.)

Сър Гръмор отвърна:

– О, не беше много зле. Дяволски добър ден всъщност. Намерих онзи тип на име сър Брус Сан Пити¹ да сече главата на девица в Уидънския гъсталак, гоних го до Миксбъри в Бичестър, където той се върна назад по дирите си и го изгубих в леса Уикън. Ще да е бил не по-малко от двацет и пет мили тоя негов пробег.

– И то по права линия – съгласи се сър Ектор и допълни замислено: – Ами, за онез момчета и 'сичкия тоз латински и прочие – ато, ато, сещаш се, и търчането като хулиганчета – какъв съвет би дал?

– Ах – възкликна сър Гръмор, опря пръст в носа си и смигна на бутилката, – по тоз въпрос трябва да се поумува, ако нямаш против да го река.

– Нищо против нямам – отвърна домакинът, – много мило от твоя страна изобщо да речеш нещо. Задължен съм ти, така си е. Сипи си още порто.

– Хубаво порто е твоето.

– Взимам го от мой приятел.

– Пък що се отнася до тез момчета – поде сър Гръмор, – колцина са те всъщност, знаеш ли?

– Двама – отвърна сър Ектор, – като ги броим и двамата, тъй де.

– И дума не става да ги пратиш в Итън, предполагам? – подпита гостът предпазливо. – Далечко си е и тъй нататък, знаем си го.

Всъщност той не спомена същинския Итън, понеже самият колеж на Девата бе основан едва през лето 1440, но идеше реч за подобно заведение. Плюс това те двамата пиеха метеглин, а не порто, но споменаването на по-модерното вино по-лесно ще ви създаде усещане за епохата.

– Не е толкоз от разстоянието – каза сър Ектор, – колкото от оня гигант, Как-му-беше-името, по пътя. Трябва да се мине през неговите земи, нали разбираш.

¹ Sauce Pite – без милост (фр.)

– И как му беше името?

– Убий ме, но не мога да се сетя в момента. Онзи, дето живее до Бърбли Уотър.

– Галапас¹ – обади се сър Гръмор.

– Точно този ще да е.

– Единственият друг вариант е да се наеме учител.

– Имаш предвид такъв, който да те обучава.

– Точно такъв – съгласи се гостът. – Учител, сещаш се, дето те учи.

– Сипи си още порто – предложи сър Екстор. – Имаш нужда след такова дълго преследване.

– Прекрасен ден – съгласи се сър Гръмор. – Само дето псатата хич не ги бива в последно време с лова. Търчат по двайсет и пет мили и после объркват следата, или напълно я губят. А най-лошото е като наченат свежа гонка.

– Убиваме всичките си гиганти като малки – обясни домакинът. – Като пораснат, стават прекрасни преследвания с тях, ама все се измъкват.

– Губят миризмата – каза сър Гръмор. – Тъй мисля. Винаги е така с тия големи гиганти в голямата ни страна. Губят миризмата.

– Но дори ако трябва да се наеме учител – продължи сър Екстор, – не виждам как да го намери човек.

– Пускаш обява – обясни гостът.

– А, че пускал съм обявление, що да не съм – съгласи се домакинът – викаха го и хъмбърлендският новинар, и кардойлският глашатай.

– Единственият друг начин – додаде сър Гръмор – е да се начене лов.

– Имаш предвид лов на учител – уточни сър Екстор.

– Точно такъв.

¹ В британската митология – предводителят на гигантите, които се сражавали срещу нашествието на римляните в Британия.

– Ние, Наес, Нос¹ – заяви домакинят. – Пийни още малко от туй питие, както и да се нарича то.

– Нунс – отвърна сър Гръмор.

И тъй го решиха. Когато на следващия ден Гръмор Гръмър-сътм се прибра у дома, сър Ектор завърза възел на кърпичката си, за да не забрави да се впусне в лов за учител веднага щом му се отвори време за тази задача и понеже не беше сигурен как да се заеме с нея, сподели с момчетата какво е предложил гостът и ги посъветва междуременно да не хулиганстват. А след това отидоха да събират сено.

Беше юли и през този месец всички трудоспособни мъже и жени в имението работеха на ливадите, под ръководството на сър Ектор. И да имаха учител, по туй време момчетата щяха да бъдат освободени от уроци.

Замъкът на сър Ектор се издигаше наред огромна моравя и сред още по-огромна гора. Имаше си външен двор и ров с пики в него. Ровът бе пресечен от укрепен каменен мост, който свършваше на средата. За другата половина отговаряше подвижен дървен мост и го вдигаха всяка нощ. Преминеш ли отвъд рова, се озоваваш на горния край на селската улица – там имаше само една такава, – която продължаваше половин миля, а от двете ѝ страни се издигаха само къщи от измазани с глина вейки, със сламени покриви. Улицата разделяше моравата на две големи полета – онова отляво се обработваше на стотици дълги тесни парцели, а това отдясно стигаше до реката и се използваше за пасбище. Половината от дясното поле беше оградено за сено.

Беше юли – с истинско юлско време, каквото имаше в едновременната Англия. Всички бяха загорели до кафяво, като същински червенокожи, с блеснали зъби и грейнали очи. Кучетата обикаляха наоколо с провесени до земята езици или лежах запъхтени по сенките, а впрегатните коне се потяха през козината, размахваха опашки и се опитваха да ритнат конските

¹ Лат. показателни прилагателни за „това“ (с грешка, поради очевидната *образованост* на сър Ектор).

мухи от коремите си с грамадните си задни копита. На пасището кравите бяха вечно в движение и често се случваше да ги видиш да препускат, вирнали високо опашки, което ядосваше сър Ектор.

Той стоеше на върха на една копà, откъдето виждаше какво правят всички, и крещеше заповеди из цялото двестаакрово¹ поле, а лицето му беше поаленяло от напрежение. Най-добрите косачи поваляха рамо до рамо високата трева, а косите им блестяха ярко на силното слънце. Жените с дървени гребла събираха сеното на дълги ивици, а по две момчета с вили вървяха от двете страни и обръщаха сеното навътре, та да го положат удобно за събиране. След тях напредваха теглени от коне или бавни бели волове големи каруци, които тътнеха с ошипените си дървени колела. По един човек стоеше върху всяка, за да поема сеното и да направлява процеса, а други двама вървяха от двете ѝ страни и събираха каквото бяха подготвили момчетата, като му го подхвърляха с вила. Каруцата се движеше по празната пътека между две ивици сено и я товареха в точен ред от предните колове назад, а мъжът отгоре подвикваше сурово къде иска да бъде метната всяка вила. Товарчите мърмореха, че момчетата не са положили сеното както трябва и заплашваха да им съдерат кожата, щом ги пипнат или ако изостанат.

Когато една каруца бѐдеше натоварена, я закарваха до копàта на сър Ектор и нахвърляха съдържанието ѝ към него. Сеното се качваше лесно, понеже го бяха натоварили систематично – не като съвременното сено – и сър Ектор се покатерваше най-отгоре, пречкаше се на помощниците си, които вършеха истинската работа, тъпчеше и се потеше, и ровеше с вилата си, и се опитваше да накара копàта да расте права и крещеше, че всичко ще падне веднага щом задухат западните ветрове.

Жабур обичаше полагането на сеното и го биваше в занаята. Кей, две години по-голям от него, като цяло се навърташе покрай края на нарѝча сено, който се опитваше да вдигне, и му се налагаше да работи дважд по-здраво от Жабур за половината

¹ 200 акра – припл. 800 декара.